

Vycházka za ohroženými motýly v Prokopském údolí

Jdeme-li po žluté turistické značce jižním směrem z dávné historické osady Butovice na jihozápadním okraji Prahy k Prokopskému údolí, můžeme několik zastávek naučné stezky v přírodní rezervaci Prokopské údolí (viz také v Živě 2000, 3 a 4). Na informačních tabulích je popsána místní geologická situace, flóra a fauna. Stezka nás dovede až k zastávce č. 3 – Butovické hradiště, což bylo dávné sídliště našich předků (řivnáčská kultura a slovanské osídlení). Na tabuli je věrně vyobrazen i jeden motýl, patřící mezi ohrožené druhy, kterého můžete v létě pozorovat mezi květy na zdejších stepních biotopech.

Jde o modráška hnědoskvrnného (*Polyommatus daphnis*, obr. 1). Vyznačuje se typickou pohlavní dvojtvárností, kdy samec má odlišné zbarvení křídel než samice (obr. 2 a 5). Lem zadního křídla mají samice „zubatý“, čímž se liší od ostatních našich modrášků. Vývoj probíhá fakultativně myrmekofilně, jako určitá symbióza mezi housenkou a některými druhy mravenců. Živnou rostlinou housenek je čičorka pestrá (*Coronilla varia*). Tento druh modráška vyžaduje suché stepní lokality, jež mizí zarůstáním. Má jednu generaci ročně, dospělci se vyskytují v červenci a srpnu. U nás byl tento druh nedostatečně studovaný, na mnoha místech vyhynul.

Dalším zajímavým motýlem xerotermních stepí je kriticky ohrožený okáč met-

licový (*Hipparchia semele*). V Čechách jeho lokalit značně ubylo, na Moravě je nezvěstný. Někteří pražští lepidopterologové byli příjemně překvapeni, když jsem v červenci 2015 viděl tohoto motýla hned na třech místech v Prokopském údolí. V průběhu několika minulých let se mi poštěstilo v této oblasti okáče metlicového i fotografovat. Obr. 3 zachycuje nepříliš běžný boční pohled na samce, kdežto obr. 6 předvádí sexuální kontakt – druhý stupeň zásnubního ceremoniálu mezi samcem a samicí. Na zemi sedící samec se snaží dotýkat tykadly vyčkávací samice, vůči níž usedl čelem, a víří předními křídly. Má na nich zvláštní voničkové buňky produkující stimulující hormony (feromony), čímž se snaží samici naladit k další fázi námluv a ke spojení. Druh má jen jednu generaci ročně a dospělci se vyskytují v červenci až září. Živnými rostlinami housenek jsou trávy, např. kostřava ovčí (*Festuca ovina*) nebo pěchava vápnomilná (*Sesleria albicans*). Přezimuje housenka.

Posledním zajímavým pozorovaným druhem naší krátké vycházky je modrásek podobný (*Plebejus argyrognomon*, viz obr. 4), dosud poměrně hojný. Bez mikroskopického studia pohlavních orgánů však není snadné ho odlišit od modráška obecného (*P. idas*), navzdory jménu už velmi vzácného druhu.

- 1 Samice modráška hnědoskvrnného (*Polyommatus daphnis*). Přírodní rezervace Prokopské údolí, červenec 2015
- 2 Modrásek hnědoskvrnný, samec. Červenec 2011
- 3 Samec okáče metlicového (*Hipparchia semele*). Červenec 2011
- 4 Modrásek podobný (*Plebejus argyrognomon*), samec. Srpen 2015
- 5 Samice modráška hnědoskvrnného. Červenec 2015
- 6 Druhý stupeň sexuálního sblížení okáče metlicového, samec vlevo. Červenec 2011. Snímky: G. O. Krizek

